

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 29 0 P 042293 25 Rev
Sarajevo, 25.07.2025. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Marijana Omerčaušević, predsjednica vijeća, Mustafa Šabić i Fatima Mrdović, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice A. B. kćeri H. iz K., koju zastupa punomoćnik Izet Mešić, advokat iz Kalesije, protiv tuženog S. H. sina M. iz K., koga zastupa punomoćnik Enver Ćosičkić, advokat iz Tuzle, radi isplate troškova izdržavanja zajedničkog mlđb. djeteta, v.p.s. 12.500,00 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice protiv presude Kantonalnog suda u Tuzli broj: 29 0 P 042293 24 Gž od 13.02.2025. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 25.07.2025. godine donio je sljedeće:

R J E Š E N J E

Revizija se dopušta povodom prvog pravnog pitanja, usvaja, drugostepena presuda ukida i predmet vraća drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

O troškovima postupka, u povodu revizije, odlučit će se u konačnoj odluci.

Revizija se odbacuje povodom drugog i trećeg pravnog pitanja.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Kalesiji broj: 29 0 P 042293 22 P od 12.01.2024. godine odlučeno je:

„Obavezuje se tuženi S.H. sin M. da na ime naknade dijela troškova izdržavanja svoje mlđb 1 u periodu od novembra 2019. do septembra 2021. godine tužiteljici A.B. isplati iznos od 6.388,80,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom na ovaj iznos počev od 30.11.2022. godine, kao dana podnošenja tužbe, pa do isplate, kao i da joj nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.349,36 KM, a sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude.

Sa viškom preko dosuđenog iznosa tužbeni zahtjev tužiteljice odbija se kao neosnovan.

Obavezuje se tužiteljica da tuženom na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 1.291,65 KM, u roku od 30 dana od donošenja presude.

Sa viškom preko dosuđenog iznosa na ime troškova postupka tuženi se odbija“.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Tuzli broj: 29 0 P 042293 24 Gž od 13.02.2025. godine, povodom žalbi tužiteljice i tuženog, odlučeno je:

„Žalba tužiteljice se odbija, a žalba tuženog se uvažava, prvostepena presuda preinačava u stavu prvom i četvrtom izreke, tako da se odbija tužbeni zahtjev tužiteljice u cijelosti, kao i njen zahtjev za naknadu troškova parničnog postupka, te se tuženom pored dosuđenog iznosa troškova parničnog postupka od 1.291,65 KM u stavu trećem izreke,

dosuđuju i troškovi parničnog postupka u iznosu od 1.235,55 KM, dok se u preostalom dijelu prvostepena presuda potvrđuje.

Obavezuje se tužiteljica da tuženom naknadi troškove žalbenog postupka u iznosu od 526,50 KM u roku od 30 dana od dana dostavljanja prepisa ove presude, dok se tuženi odbija sa preostalim zahtjevom za naknadu troškova žalbenog postupka.

Odbija se zahtjev tužiteljice za naknadu troškova žalbenog postupka“.

Protiv drugostepene presude tužiteljica je, blagovremeno, izjavila vanrednu reviziju, kako to proizilazi iz sadržaja revizije, i to zbog povrede odredaba parničnog postupka učinjene u postupku pred drugostepenim sudom i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, drugostepena presuda preinači i tužbeni zahtjev usvoji u cijelosti, uz obavezivanje tuženog na naknadu troškova cjelokupnog postupka.

Tuženi nije podnio odgovor na reviziju.

Revizija je dopuštena i osnovana.

Prema odredbi člana 237. stav 4. tačka 1) ZPP revizijski sud može dopustiti reviziju zbog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, a naročito ako o tom pitanju revizijski sud još uvijek nije zauzeo shvatanje odlučujući u pojedinim predmetima na sjednici odjeljenja, a riječ je o pitanju o kome postoji različita praksa drugostepenih sudova.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice za isplatu iznosa od 12.500,00 KM, na ime dijela troškova izdržavanja zajedničke mladb 1 u periodu od novembra 2017. do septembra 2021. godine, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka.

U postupku je utvrđeno da su tužiteljica i tuženi početkom 2016. godine stupili u emotivnu vezu, koja je trajala do kraja 2016. godine. Tokom trajanja te veze začeto je mladb 1, koja je rođena dana.... godine u T..

Nakon rođenja djeteta tuženi je pozvan od strane Centra za socijalni rad u Kalesiji da se izjasni da li je on biološki otac djeteta, te se on negativno izjasnio.

Tužiteljica je dana 07.03.2018. godine, zajedno sa mladb.1 podnijela tužbu protiv tuženog radi utvrđivanja očinstva, povjeravanja i izdržavanja mladb. djeteta, a Općinski sud u Kalesiji je dana 31.12.2021. godine donio presudu broj: 29 0 P 031013 21 P 2 kojom je utvrdio da je tuženi S. H. prirodni otac mladb.1, rođena.... godine u T., te da je tuženi dužan trpjeti upis ove činjenice u matične knjige Općine Kalesija. Istom odlukom određeno je da se mladb. dijete povjerava na zaštitu i odgoj majci A. B., određen je način održavanja kontakata djeteta i oca, a obavezan je tuženi da na ime svog doprinosa za izdržavanje mladb. djeteta plaća mjesečni iznos od 300,00 KM, počev od 29.09.2021. godine do drugačije odluke suda, uz naknadu troškova postupka.

Tužiteljica je dana 30.11.2022. godine nadležnom sudu podnijela tužbu tražeći da se tuženi obaveže da joj na ime troškova izdržavanja zajedničkog mladb. djeteta za period novembar 2017.- septembar 2021. godine isplati ukupan iznos od 12.500,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka, navodeći da za utuženi period tuženi ni na koji način nije doprinosa izdržavanju zajedničkog djeteta, nego je tužiteljica sama snosila sve troškove vezano za brigu oko podizanja i odgoja mladb. djeteta.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je djelimično udovoljio tužbenom zahtjevu (kao u izreci presude). Pozivom na relevantne odredbe Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, smatrajući da postoji obaveza tuženog da

tužiteljici isplati dio utuženog iznosa na ime troškova izdržavanja zajedničkog mlđb. djeteta. Pri tome zaključivši da se visina troškova mogla odrediti i na osnovu izjave tužiteljice date u svojstvu parnične stranke i podataka iz Saopštenja Federalnog ministra rada i socijalne politike o prosječnim potrebama osobe koja zahtijeva izdržavanje u odnosu na troškove života. Preko dosuđenog iznosa zahtjev odbijen, sa obrazloženjem da je za utuženi period novembar 2017. - septembar 2019. godine nastupila zastarjelost potraživanja, shodno odredbama člana 372. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima.

Drugostepeni sud je, u sjednici vijeća, odlučujući o žalbama stranaka, žalbu tužiteljice odbio, a žalbu tuženog usvojio, prvostepenu presudu preinačio i odbio tužbeni zahtjev u cijelosti, nalazeći da u konkretnom okolnostima tužiteljica nije relevantnim dokazima dokazala tačnu visinu tužbenog zahtjeva, te da se na izvedenim dokazima, u pogledu visine potraživanja, nije mogla zasnovati odluka suda u dosuđujućem dijelu.

Pravnom stavu drugostepenog suda tužiteljica u reviziji suprotstavlja sljedeća pravna pitanja:

1. U situaciji kada je nesporno da je tuženi kao otac djeteta u obavezi da tužiteljici kao majci tog istog djeteta u zakonskoj obavezi da nadoknadi dio troškova datog izdržavanja i kada je prvostepeni sud dosudio određeni novčani iznos, nije li drugostepeni sud u obavezi da, ako smatra da se visina stvarnih troškova izdržavanja ne može utvrditi samo na osnovu iskaza parničnih stranaka i podataka federalnog ministra rada i socijalne politike o prosječnim potrebama osobe koja zahtijeva izdržavanje obzirom na troškove života, koje podatke je sud dužan uzeti u obzir u postupku za izdržavanje, o visini naknade troškova odluku donijeti na osnovu opšte poznatih činjenica prema svojoj ocjeni, uz primjenu odredbe člana 127. ZPP F BiH?

2. Ukoliko drugostepeni sud prilikom odlučivanja o zahtjevu za naknadu dijela troškova izdržavanja zajedničkog djeteta, suprotno stavu prvostepenog suda, zauzme stav da je bilo potrebno utvrditi i materijalne prilike oba roditelja kao obveznika davanja izdržavanja i to u vrijeme na koje se zahtjev odnosi, pa samo zbog izostanaka dokaznih prijedloga tužiteljice u tom smisli prvostepenu presudu preinači i tužbeni zahtjev odbije u cijelosti, pri čemu ne navodi pravni osnov za svoju odluku, ne čini li grubu povredu odredaba parničnog postupka time što potpuno zanemaruje odredbe Porodičnog zakona koje izričito propisuju i to: član 215. roditelji su dužni izdržavati maloljetno dijete i u izvršavanju te obavezu moraju iskoristiti sve svoje mogućnosti i sposobnosti, član 218. roditelj koji ne ostvaruje roditeljsko staranje ili kojem je ograničeno ili oduzeto roditeljsko staranje ne oslobađa se dužnosti izdržavanja djeteta i člana 240. ako se u postupku odlučuje o izdržavanju maloljetnog djeteta ili punoljetnog djeteta iz stava 2. član 216. ovog zakona organ starateljstva učestvuje u tom postupku radi zaštite interesa djeteta?

3. Ukoliko drugostepeni sud prilikom odlučivanja o zahtjevu za naknadu dijela troškova izdržavanja zajedničkog djeteta, suprotno stavu istog suda izraženog u presudi broj: GŽ 821/03 od 24.02.2004. godine, u kojem predmetu se iznos dijela naknade potrebnih troškova za izdržavanje djeteta određivao naspram najniže plaće u F BiH, zauzme stav da je bilo potrebno utvrditi i materijalne prilike oba roditelja kao obveznika davanja izdržavanja i to u vrijeme na koje se zahtjev odnosi, pa samo zbog izostanka dokaznih prijedloga tužiteljice u tom smislu prvostepenu presudu preinači i tužbeni zahtjev odbije u cijelosti, nije li neophodno da revizijski sud temeljem odredbe člana 237. stav 4. ZPP F BiH, o tom pitanju zauzme shvatanje, a zbog činjenice da o istom pitanju postoji različita praksa istog suda?

Tužiteljica navodi da su ova pravna pitanja važna za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Po ocjeni ovog suda prvo postavljeno pravno pitanje važno je za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, jer problematizira pitanje utvrđivanja visine osnovanog prava na naknadu novčanog iznosa u sporovima u kojima priroda zahtjeva znatno otežava njegovu kvantifikaciju.

Članom 235. stav 4. Porodičnog zakona određeno je da će Federalni ministar rada i socijalne politike objaviti jednom godišnje, najkasnije do 1. marta tekuće godine podatke o prosječnim potrebama osobe koja zahtjeva izdržavanje, s obzirom na troškove života koje će sud uzeti u obzir u postupku za izdržavanje, a odredbom člana 246. da fizičko ili pravno lice koje je imalo troškove zbog izdržavanja neke osobe može tužbom tražiti naknadu tih troškova od osobe koja ju je prema zakonu dužna izdržavati, ako su učinjeni troškovi bili opravdani.

Prvo postavljeno pravno pitanje tiče se primjene odredbe člana 127. ZPP koja glasi: „Ako se utvrdi da stranci pripada pravo na naknadu štete, na novčani iznos ili na zamjenjive strane, ali se tačna visina iznosa odnosno količina stvari ne može utvrditi ili bi se mogla utvrditi samo s nesrazmjernim teškoćama, sud će o tome odlučiti prema svojoj ocjeni“.

Primjena ove odredbe pretpostavlja da je u pogledu prava (tražbine) jedne od stranaka, moguće razdvojiti pitanje osnova od pitanja njezine visine, utvrđeno da postoji osnov zahtjeva, ali da se visina ili količina uopće ne može ili se može samo s nesrazmjernim teškoćama tačno utvrditi.

Da bi mogao primijeniti ovu odredbu sud bi prethodno morao zaključiti da tačnu visinu novčano izraženog potraživanja ili kojeg drugog prava nije moguće tačno utvrditi ili da je moguće samo s nesrazmjernim teškoćama.

Ako zaključi da su ispunjene pretpostavke postavljene u citiranim odredbama sud je ovlašten pravo kvantificirati po svojoj ocjeni, odnosno odrediti koliko se duguje po konkretnom zahtjevu.

Sud će to utvrditi prema svom iskustvu, općem životnom iskustvu, ali i na temelju rezultata djelimično provedenog dokazivanja.

Ako je kvantifikacija po ocjeni suda uvjetovana nemogućnošću ili teškoćama u utvrđivanju činjenica, tada sud zapravo po toj ocjeni formira svoj zaključak o bitnim činjenicama (visina utuženog potraživanja, količina stvari i sl.), a onda primjenom pravne norme dolazi do zaključka o visini duga. Time se u pogledu tih činjenica isključuje primjena pravila o teretu dokazivanja, koja bi se inače primjenjivala da nema odredbe člana 127. ZPP.

U konkretnom predmetu oba nižestepena suda saglasni su u tome da tužiteljici, u konkretnim okolnostima, pripada pravo na naknadu dijela troškova izdržavanja zajedničkog mladb. djeteta, na teret tuženog, za vrijeme u kome on u tome ni na koji način nije učestvovao (novembar 2017.- septembar 2021. godine), i kada je sve troškove snosila tužiteljica, ali imaju različit stav u pogledu dokazanosti visine potraživanja.

Ovaj revizijski sud dijeli pravni stav nižestepenih sudova da tužiteljici-majci pripada pravo na naknadu troškova izdržavanja djeteta od tuženog-oca djeteta i to počev od dana rođenja djeteta a ne od momenta kada je sudskom odlukom utvrđeno da je tuženi otac djeteta.

Prvostepeni sud zaključuje da je tužiteljica dokazala navode iz tužbe koji se tiču i visine potraživanja, te da se odluka suda u pogledu visine potraživanja mogla zasnovati i na izjavi tužiteljice datoj u svojstvu parnične stranke, te na podacima iz Saopštenja Federalnog

ministra rada i socijalne politike o prosječnim potrebama osobe koja zahtijeva izdržavanje u odnosu na troškove života.

Suprotno tome drugostepeni sud zaključuje da tužiteljica izvedenim dokazima nije dokazala tačnu visinu potraživanja, te da se na osnovu izvedenih dokaza nije mogla donijeti odluka u dosuđujućem dijelu.

U pobijanoj odluci drugostepeni sud citira i tumači odredbe člana 126. ZPP, ali propušta da se očituje o mogućnosti primjene odredbe člana 127. ZPP.

Ovo iz razloga imajući u vidu prirodu spora, odnosno zahtjeva, što se tužbeni zahtjev odnosi na period 2017.-2021. godina, te je upitno da li je uopće moguće i na koji način utvrditi tačnu visinu i strukturu troškova koje je imala tužiteljica u pogledu izdržavanja mlđb. djeteta.

Pri tome treba imati u vidu i činjenicu da su izvedeni sljedeći dokazi: saslušanje tužiteljice u svojstvu parnične stranke, u kojoj je ona iznijela činjenice o tome u čemu su se ogledali troškovi koje je ona imala oko izdržavanja mlđb. djeteta, izvršen je uvid u presudu Općinskog suda u Kalesiji broj: 29 0 P 031013 21 P 2 od 31.12.2021. godine, kojom je u stavu 3. izreke određen doprinos tuženog za izdržavanje mlđb. djeteta u mjesečnom iznosu od po 300,00 KM, a konačno postoji i saopštenje Federalnog ministra o prosječnim potrebama osobe koja zahtijeva izdržavanje s obzirom na troškove života za utuženi period.

Navedeni dokazi i Saopštenje Federalnog ministra se direktno ili indirektno dotiču i visine troškova izdržavanja mlđb. djeteta u utuženom periodu, pa će sud u ponovnom postupku razmotriti da li i u kojoj mjeri utvrđenja iz presude broj: 29 0 P 031032 21 P 2 od 31.12.2021. godine i Saopštenja Federalnog ministra mogu biti osnov i orijentir za primjenu člana 127. ZPP.

Zbog svega navedenog ovaj sud je primjenom člana 250. stav 2. ZPP odlučio kao u stavu prvom izreke ove odluke.

U ponovnom postupku drugostepeni sud će postupiti u skladu sa uputama ovog suda, otklonit će nedostatke postupka, ponovno će razmotriti sve prigovore tužiteljice iznesene u žalbi, a među njima i prigovor zastarjelosti potraživanja, pri čemu će voditi računa da se radi o verzijском zahtjevu iz člana 218. Zakona o obligacionim odnosima. nakon čega će donijeti novu, na zakonu zasnovanu odluku, za koju će dati potpune i pravilne razloge.

Primjenom člana član 397. stav 3. ZPP odlučeno je kao u stavu drugom izreke, jer ukidanje odluke o glavnoj stvari povlači za sobom i ukidanje odluke o troškovima parničnog postupka, o kojima će sud ponovo odlučiti uz glavnu stvar, imajući u vidu troškove ranijeg i novog postupka, kao i troškove revizije.

U skladu sa odredbom člana 247. stav 5. ZPP revizija je odbačena u odnosu na drugo i treće postavljeno pravno pitanje, jer ista nisu važna za osiguranje jedinstvene primjene i ravnopravnost svih u njegovoj primjeni (stav 3.).

Predsjednica vijeća
Marijana Omerčaušević, s.r.